

BẢN THUYẾT MINH

Dự thảo Thông tư quy định phát hành tín phiếu NHNN

I. Sự cần thiết ban hành dự thảo Thông tư

Quy chế phát hành tín phiếu NHNN được ban hành kèm Quyết định số 362/1999/QĐ-NHNN1 (Quyết định số 362) từ ngày 8/10/1999. Từ đó đến nay, Ngân hàng Nhà nước Việt Nam (NHNN) đã thực hiện phát hành tín phiếu NHNN nhằm kiểm soát tiền tệ, lạm phát và hỗ trợ ổn định tỷ giá. Tuy nhiên, hiện nay, qua rà soát, các văn bản quy phạm pháp luật có liên quan như Luật NHNN 2010; Nghị định số 16/2017/NĐ-CP ngày 17/2/2017 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của NHNN; quy định về việc lưu ký và sử dụng giấy tờ có giá tại NHNN (Thông tư số 04/2016/TT-NHNN ngày 15/4/2016); các văn bản về phân công chức năng, nhiệm vụ của các đơn vị có liên quan đến việc phát hành tín phiếu NHNN... đã thay đổi. Để phù hợp với các văn bản pháp lý hiện hành và tình hình thực tiễn, việc ban hành Thông tư về phát hành tín phiếu NHNN thay thế Quyết định số 362/1999/QĐ-NHNN1 là cần thiết.

II. Bộ cục của Thông tư

NHNN xây dựng dự thảo Thông tư quy định về phát hành tín phiếu NHNN thay thế Quy chế phát hành tín phiếu NHNN ban hành kèm theo Quyết định số 351/2004/QĐ-NHNN. Về kết cấu, dự thảo thông tư bao gồm 3 Chương 14 Điều, trong đó:

- Chương I: “Quy định chung” bao gồm 3 Điều (từ Điều 1 đến Điều 3) quy định về phạm vi điều chỉnh, đối tượng áp dụng, giải thích từ ngữ của dự thảo Thông tư.

- Chương II: “Quy định cụ thể” bao gồm 8 điều (từ Điều 4 đến Điều 11) quy định cụ thể một số nội dung về việc phát hành tín phiếu Ngân hàng Nhà nước như các điều khoản của tín phiếu, công thức xác định giá bán, phương thức phát hành, chi phát hành, trả lãi, việc sử dụng tín phiếu NHNN trong các giao dịch với NHNN, mua, bán tín phiếu NHNN, lưu ký tín phiếu, xử lý vi phạm.

- Chương III: “Tổ chức thực hiện” bao gồm 3 điều (từ Điều 12 đến Điều 14) quy định về trách nhiệm của các đơn vị có liên quan, hiệu lực thi hành và tổ chức thực hiện.

III. Một số nội dung sửa đổi chủ yếu của dự thảo Thông tư so với Quy chế phát hành tín phiếu NHNN ban hành kèm theo Quyết định số 362

1. Về phạm vi điều chỉnh (Điều 1)

Dự thảo Thông tư quy định việc NHNN phát hành tín phiếu NHNN để thực hiện chính sách tiền tệ quốc gia.

2. Về đối tượng áp dụng (Điều 2)

Dự thảo Thông tư quy định đối tượng áp dụng gồm:

(i) NHNN.

(ii) Các tổ chức tín dụng (TCTD), chi nhánh ngân hàng nước ngoài (sau đây gọi tắt là TCTD) được thành lập và hoạt động theo Luật các TCTD.

(iii) Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam.

Cơ sở đề xuất:

Dự thảo Thông tư bổ sung thêm đối tượng áp dụng là Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam do Luật Bảo hiểm tiền gửi (Điều 31 về hoạt động đầu tư) quy định: Tổ chức bảo hiểm tiền gửi được sử dụng nguồn vốn tạm thời nhàn rỗi để mua trái phiếu Chính phủ, tín phiếu NHNN và gửi tiền tại NHNN.

3. Về phương thức phát hành tín phiếu NHNN (Điều 6)

Dự thảo Thông tư quy định hai phương thức phát hành tín phiếu NHNN như sau:

- Phát hành theo phương thức đấu thầu: Việc phát hành tín phiếu NHNN theo phương thức đấu thầu được thực hiện theo quy định về đấu thầu qua nghiệp vụ thị trường mở.

- Phát hành theo phương thức bắt buộc: Căn cứ vào mục tiêu chính sách tiền tệ trong từng thời kỳ và tình hình thực tế, NHNN quyết định phát hành tín phiếu bắt buộc đối với các TCTD. TCTD thực hiện mua tín phiếu NHNN bắt buộc theo Quyết định của Thống đốc NHNN.

Cơ sở đề xuất:

- Điều 9 Quyết định số 362 quy định tín phiếu NHNN được phát hành theo phương thức đấu thầu hoặc bắt buộc.

- Về phương thức đấu thầu: Hiện nay, việc phát hành tín phiếu NHNN theo phương thức đấu thầu được thực hiện qua nghiệp vụ thị trường mở theo quy định tại Thông tư số 42/2015/TT-NHNN ngày 31/12/2015 của Thống đốc NHNN quy định về nghiệp vụ thị trường mở. Theo đó, Điều 27 Thông tư số 42/2015/TT-NHNN đã bãi bỏ quy định tại Điều 12 của Quyết định số 362 về việc các TCTD phải thực hiện ký quỹ bằng 5% khối lượng đăng ký đấu thầu. Do vậy, dự thảo Thông tư quy định việc phát hành tín phiếu NHNN theo phương thức đấu thầu sẽ được thực hiện theo quy định về nghiệp vụ thị trường mở.

- Đối với việc phát hành tín phiếu NHNN theo phương thức bắt buộc: Do tín phiếu NHNN bắt buộc vẫn là công cụ trong điều hành chính sách tiền tệ được sử dụng khi cần thiết nên dự thảo Thông tư giữ nguyên phương thức phát hành tín phiếu NHNN bắt buộc trong dự thảo Thông tư như quy định tại Quyết định số 362.

4. Về hình thức của tín phiếu NHNN

Dự thảo Thông tư quy định: Tín phiếu NHNN được phát hành dưới hình thức ghi sổ.

Cơ sở đề xuất:

Việc quy định tín phiếu NHNN được phát hành dưới hình thức ghi sổ sẽ đảm bảo thuận tiện trong quá trình lưu ký, chuyển giao quyền sở hữu và mua, bán tín phiếu NHNN. Hiện nay, các loại giấy tờ có giá khác như trái phiếu Chính phủ, tín phiếu Kho bạc, trái phiếu Chính phủ bảo lãnh, trái phiếu chính quyền địa phương... cũng đang được phát hành dưới hình thức ghi sổ.

5. Về mệnh giá tín phiếu NHNN

Dự thảo Thông tư quy định: Tín phiếu NHNN có mệnh giá là 100.000 đồng (một trăm nghìn đồng) hoặc bội số của 100.000 đồng (một trăm nghìn đồng)

Cơ sở đề xuất:

Theo quy định tại Thông tư số 04/2016/TT-NHNN ngày 15/4/2016 của Thống đốc NHNN quy định về việc lưu ký và sử dụng giấy tờ có giá tại NHNN, mệnh giá giấy tờ có giá được lưu ký tại NHNN là 100.000 đồng. Hiện nay, mệnh giá của các loại GTCG phổ biến khác đang lưu hành trên thị trường như tín phiếu Kho bạc, trái phiếu Kho bạc, trái phiếu Chính phủ bảo lãnh, trái phiếu chính quyền địa phương... cũng có mệnh giá là 100.000 đồng và các mệnh giá khác là bội số của 100.000 đồng.

6. Về việc mua, bán lại; chuyển nhượng; cầm cố tín phiếu NHNN (Điều 9)

Dự thảo Thông tư quy định: Tín phiếu NHNN được mua, bán lại; chuyển nhượng; cầm cố giữa các ngân hàng thương mại, công ty tài chính, chi nhánh ngân hàng nước ngoài, Ngân hàng Hợp tác xã Việt Nam. Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam được mua tín phiếu NHNN từ các ngân hàng thương mại, công ty tài chính, chi nhánh ngân hàng nước ngoài, Ngân hàng Hợp tác xã Việt Nam.

Cơ sở đề xuất:

- Điều 104 Luật các TCTD quy định: “Ngân hàng thương mại được tham gia đấu thầu tín phiếu Kho bạc, mua, bán công cụ chuyển nhượng, trái phiếu Chính phủ, tín phiếu Kho bạc, tín phiếu NHNN và các giấy tờ có giá khác trên thị trường tiền tệ”.

- Điều 111 Luật các TCTD quy định các hoạt động kinh doanh khác của công ty tài chính: “2. Tham gia thị trường tiền tệ theo quy định tại Điều 104 của Luật này”.

- Điều 117 Luật các TCTD quy định hoạt động của ngân hàng hợp tác xã: “2. Ngân hàng hợp tác xã được thực hiện một số hoạt động ngân hàng, hoạt động kinh doanh khác theo quy định tại mục 2 Chương IV của Luật này sau khi được NHNN chấp thuận bằng văn bản”. Tại giấy phép số 166/GP-NHNN ngày 4/6/2013, Ngân hàng Hợp tác xã Việt Nam được: “Tham gia đấu thầu tín phiếu Kho bạc, mua, bán

công cụ chuyển nhượng, trái phiếu Chính phủ, tín phiếu Kho bạc, tín phiếu NHNN và các GTCG khác trên thị trường tiền tệ”.

- Điều 123 luật các TCTD quy định nội dung hoạt động của chi nhánh ngân hàng nước ngoài: “1. Chi nhánh ngân hàng nước ngoài được thực hiện các hoạt động theo quy định tại mục 2 Chương IV của Luật này, trừ các hoạt động sau đây: a) Hoạt động quy định tại Điều 103 của Luật này; b) Hoạt động mà ngân hàng nước ngoài không được phép thực hiện tại nước nơi ngân hàng nước ngoài đặt trụ sở chính”. Theo đó, chi nhánh ngân hàng nước ngoài được thực hiện tất cả các hoạt động giống như ngân hàng thương mại trừ hoạt động góp vốn, mua cổ phần.

- Luật các TCTD không quy định các loại hình TCTD khác: Công ty cho thuê tài chính, tổ chức tài chính vi mô được thực hiện mua, bán tín phiếu NHNN trên thị trường tiền tệ.

- Điều 31 về hoạt động đầu tư tại Luật Bảo hiểm tiền gửi quy định: Tổ chức bảo hiểm tiền gửi được sử dụng nguồn vốn tạm thời nhàn rỗi để *mua tín phiếu NHNN*.

Theo quy định tại Nghị định số 16/2017/NĐ-CP ngày 17/2/2017 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của NHNN thì tín phiếu NHNN là một ***công cụ để thực hiện chính sách tiền tệ quốc gia***. Đối tượng chịu tác động trực tiếp để thực hiện chính sách tiền tệ là các TCTD. Thực tế trong thời gian qua, tín phiếu NHNN là công cụ chủ yếu để NHNN thực hiện hút bớt lượng tiền dư thừa từ hệ thống các TCTD nhằm thực hiện mục tiêu kiểm soát tiền tệ. Theo đó, khối lượng, kỳ hạn, lãi suất phát hành tín phiếu NHNN phụ thuộc vào diễn biến thị trường tiền tệ và mục tiêu điều hành chính sách tiền tệ trong từng thời kỳ. Tín phiếu NHNN không phải là một kênh đầu tư giống như đầu tư vào các loại trái phiếu Chính phủ, trái phiếu được Chính phủ bảo lãnh...

Hiện nay, NHNN thực hiện phát hành tín phiếu NHNN cho các TCTD theo hình thức đấu thầu qua nghiệp vụ thị trường mở. Theo quy định tại Luật NHNN năm 2010 và quy định hiện hành về nghiệp vụ thị trường mở (Thông tư số 42/2015/TT-NHNN ngày 31/12/2015 của Thống đốc NHNN quy định về nghiệp vụ thị trường mở) thì nghiệp vụ thị trường mở là việc NHNN thực hiện mua, bán giấy tờ có giá với các TCTD. Đối tượng mua tín phiếu NHNN là các TCTD, không phải là Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam. Theo đó, dự thảo Thông tư quy định Bảo hiểm tiền gửi Việt Nam thực hiện mua tín phiếu NHNN trên thị trường thứ cấp.

7. Về đăng ký, lưu ký tín phiếu NHNN (Điều 10)

Dự thảo Thông tư quy định: Tín phiếu NHNN được lưu ký tại NHNN theo quy định về việc lưu ký và sử dụng giấy tờ có giá tại NHNN.

Cơ sở đề xuất:

Thực tế hiện nay, tín phiếu NHNN được phát hành dưới hình thức ghi sổ và được lưu ký tại NHNN theo quy định tại Thông tư số 04/2016/TT-NHNN ngày

15/4/2016 của Thống đốc NHNN quy định về việc lưu ký và sử dụng GTCG tại NHNN. Theo đó, việc chuyển giao quyền sở hữu tín phiếu NHNN được thực hiện ngay trong ngày giao dịch và các TCTD, chi nhánh ngân hàng nước ngoài có thể mua, bán tín phiếu NHNN đang được lưu ký tại NHNN.

8. Về xử lý vi phạm (Điều 11)

Dự thảo Thông tư bổ sung quy định về xử lý vi phạm như sau:

1. Việc xử lý vi phạm trong trường hợp phát hành tín phiếu NHNN theo phương thức đấu thầu được thực hiện theo quy định về nghiệp vụ thị trường mở.

2. Trường hợp phát hành theo phương thức bắt buộc, nếu các TCTD không thực hiện mua tín phiếu NHNN hoặc thanh toán không đủ số tiền mua tín phiếu NHNN, NHNN tự động trích nợ tài khoản thanh toán của tổ chức đó tại NHNN cho đến khi thu hồi đủ số tiền còn thiếu trong thời hạn 5 ngày làm việc kể từ ngày phát hành và thông báo cho tổ chức biết về việc trích nợ tài khoản. Nếu quá thời hạn trích nợ nêu trên vẫn không thu hồi đủ số tiền mua tín phiếu Ngân hàng Nhà nước bắt buộc, tổ chức tín dụng sẽ bị xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực tiền tệ và ngân hàng theo các quy định hiện hành.

Cơ sở đề xuất:

Đảm bảo có chế cơ xử lý thống nhất đối với các trường hợp vi phạm trong quá trình mua tín phiếu NHNN.